

Het gebruik van de bes

Het gebruik van de Jeneverbes voor medicinale doeleinden is al eeuwen lang bekend. Tot in de late middeleeuwen diende een aftreksel van de bessen ter genezing van allerlei kwalen. De mythische uitstraling van de Jeneverbes was er des te sterker door en blijkbaar kon men de geneeskrachtige eigenschappen zonder twijfel combineren met de vermeende hekserij in de jeneverbesbosjes. Goed en kwaad lagen ook toen dicht bij elkaar. Hoe dan ook, ook tegenwoordig wordt de Jeneverbes nog gebruikt in de geneeskunde. De stoffen uit de bessen werken onder meer urinedrijvend en voorkomen winderigheid. Jeneverbessen wekken de eetlust op. Ze worden dan ook toegepast in de keuken. In de Belgische Ardennen worden zij verwerkt in gerookte ham en in menig recept voor zuurkool worden bessen gebruikt. De bessen die nu culinair worden verwerkt en aangeboden komen grotendeels uit Midden- en Zuid-Europa. De struiken daar dragen grotere vruchten die in verhouding ook meer van de aromatische stoffen bevatten waar het in het gebruik om begonnen is.

Niet in de laatste plaats heeft de jeneverbes zijn bekendheid te danken aan de jeneverstokerij. Jenever wordt gestookt van graan, bij voorkeur gerst of rogge. Maar dat waren dure grondstoffen. De lokale, bijna altijd clandestiene stokers, zochten dan ook alternatieven en kwamen uit bij de aardappel. De smaak van aardappeljenever, in onze streek wel foezel genoemd, was niet fijn maar kon sterk verbeterd worden dankzij de toevoeging van jeneverbessen.

In 1967, aan het Oosteinde van Ruinerwold, vonden houthakkers in bij het omtrekken van een reusachtige eik zeventien aarden kruiken, in een cirkel liggend op circa een meter diepte. Uit overleveringen blijkt dat men ook omstreeks 1900 een aantal van dergelijke kruiken heeft gevonden. In enkele van de kruiken van 1967 zat een laagje stroperige vloeistof. Chemische analyses toonden aan dat het om restanten jenever ging, waarschijnlijk gestookt van aardappelen en in elk geval stoffen bevattend afkomstig van jeneverbessen. Kruiken en inhoud werden met een ruime marge gedateerd op begin 19^e eeuw. Uit de annalen van Ruinerwold blijkt niets dat wijst op de aanwezigheid van een legale stokerij. De stoker zal dus stiekem bezig zijn geweest, ontdook de belastingen en vond het op enig moment wenselijk zijn voorraad te begraven en voorlopig niet aan te spreken.